

Gıda Ambalajının Önemi

Çetin ÖZTÜRK
SARTEN A.Ş. Pazarlama Müdürü

Bugün dünyada hiçbir ürünü ambalajsız olarak düşünmek mümkün değildir. Dökme ürünler bile bir çeşit ambalaj olan kap içinde sunulmaktadır. Bu nedenle ambalajın önemi her geçen gün artmaktadır.

Geçmişte yalnızca taşıma ve koruma aracı olarak düşünülen ambalaj günümüzde çok gelişerek görsel ve fonksiyonel özellikleri ön plana çıkmıştır.

Çeşitli gıda ürünleri, yanıcı ve parlayıcı maddeler, içecekler gibi özelliği olan ürünlerde ise ambalajın önemi çok daha fazladır. Özellikle insan sağlığına doğrudan ilgisi olan gıda maddelerinin ambalajı için çok sıkı kurallar ortaya konulmaktadır.

Gıda ürünlerinin ambalajlanması için kullanılan malzemeler ve ambalajlama teknikleri çok farklı olmakla birlikte bazı temel kurallar hepsi için geçerlidir. Bunların en önemlileri:

1. Öncelikle ambalaj malzemeleri ve prosesin hijyen kurallarına uygun olması gerekmektedir.
2. Gıda ve ambalaj maddeleri, ambalajlanmadan önce ve ambalajlandıktan sonra uygun koşullarda saklanmalı ve dış etkenlerden zarar görmemelidir.
3. Kullanılan ambalaj malzemesi, içindeki ürün ile kimyasal veya fiziksel etkileşime girmemeli, ürüne zarar verecek bir madde içermemelidir.

Bu kurallara uygun olarak, gıda ambalajı olarak kullanılacak malzemeleri ele alacak olursak, bunlar cam, metal, plastik ve kağıt türevleridir. Bu malzemeleri

incelediğimizde aranan bazı özellikleri şöyle sıralayabiliriz:

□ CAM : Genellikle kavanoz ve şişe ambalajlardır. İçine konulan ürünle etkileşimi ve oksijen geçirgenliği yoktur. Dolum sonrası kullanılan kapak türü (teneke, alüminyum, plastik, vb.) ve uygulanan prosese göre (sterilizasyon, pastörizasyon, sıcak dolum, soğuk dolum, koruyucu kullanımı, vb.) içine

konulan ürünün saklanma süresi farklılık göstermektedir. Ancak, ışık geçirgenliği olduğundan, ürünün özelliklerinde değişime neden olabilmektedir.

□ METAL : Sac, Teneke ve alüminyum gibi metaller kullanılarak üretilen ambalaj malzemelerinin, içine konulacak ürüne uygun olarak farklı özelliklerde koruyucu maddelerle (lak, krom kaplama, emaye, vb.) kaplanması şarttır. Kullanılacak bu kaplama malzemelerinin gıdaya uygun olması, kaplama prosesinin (fırınlama, elektroliz, vb.) tam olarak yapılmış olması çok önemlidir. Etli, asitli, tuzlu, yağlı, vb. ürünler için farklı laklar kullanılmalı, kalay kaplamasının istenilen değerlerde olması sağlanmalı ve ürünün metal ile doğrudan teması önlenmelidir. Bu konularda yapılacak hatalar, içine konulan üründe çok ciddi zararlara neden olur ve insan sağlığına zarar verebilir. Bu nedenle, bu tür ambalajların üretiminin sıkı denetim altında olması gerekmektedir. Bu tür ambalajların dolunu genellikle steril şartlarda yapılmaktadır ve içindeki ürün gözükmeyeği için ambalajın fiziksel görünümüne dikkat edilmeli ve açıldıktan sonra ürün kısa sürede tüketilmelidir.

□ **PLASTİK** : En yaygın olarak kullanılan ambalaj olan plastik malzemeler arasında PP, PE, PET, PVC, PS gibi petrol türevleri sayılabilir. Bu malzemeler çeşitli gıda ürünleri ile etkileşime girip kanserojen etkiler yapabilmektedir. Bu nedenle çok dikkatle seçilmesi ve kullanılması gerekmektedir. Maalesef bu konuda yeterli bilgi ve denetim olmaması nedeniyle çok yanlış kullanımlarla karşılaşılabilir. Ayrıca, plastik ambalajların büyük bir bölümünün dolumu sırasında ısı işlem uygulanamaması ve birçoğunun oksijen geçirgenliğinin yüksek olması nedeniyle içine konulan ürünlere koruyucu maddeler kullanılmadığı takdirde ürün kısa sürede bozulabilmektedir. Son yıllarda bunun önüne geçecek bazı malzemeler ve prosesler geliştirilmiş olmasına rağmen, bunların maliyetinin yüksek olması nedeniyle kullanımı kısıtlı olmaktadır. Plastik ambalajlarda sıcak dolumun yapılabildiği ve oksijen geçirgenliğinin en az olduğu ve ileri teknoloji gerektiren makinalarda üretilen COEX (çok katlı) ve PET ambalajlar tercih edilmektedir. Ayrıca, bu ambalajların üretildiği tesislerin denetiminin iyi yapılması, hurda ve gıdaya uygun olmayan hammadde kullanımının önlenmesi çok önemlidir. Plastik ambalaj malzemelerinin üretim ve kullanım maliyetinin diğer ambalajlara göre düşük olması bu konuda üretim yapan çok sayıda firma olmasına neden olmakta ve denetimi güçleştirmektedir.

□ **KAĞIT** : Gıda ambalajı olarak kağıt ürünler genellikle dış ambalaj, etiket ve kısa süreli muhafaza amacıyla kullanılmaktadır. Ancak, son yıllarda geliştirilen çok katlı, metalize veya lamine kaplı kağıt ambalaj malzemelerinin kullanımı da artmıştır. Bu tür malzemelerin üretimi teknolojik yatırım gerektirdiği için maliyeti yüksek olmakta ve kullanımı da sınırlı kalmaktadır.

Görüldüğü gibi gıda ürünlerinde kullanılan ambalajlar çok çeşitlidir. Son yıllarda AB ye uyum sürecinde bu konunun önemi daha da artmış, öncelikle gıda kodeksi yeniden düzenlenerek günümüz şartlarına uygun hale getirilmiş, Gıda ve Gıda ambalajları için Üretim İzni alınması ve bunların gıda etiketlerinde belirtilme zorunluluğu getirilmiştir. Tüketicilerin de bu bilince sahip olarak aldıkları gıda ürünlerinde kullanılan ambalajların Üretim izni olan yerlerde üretilmiş olduğunu kontrol etmeleri, ambalajı bozuk, uygun olmayan, sızıntılı ve dış etkilere açık olan ürünleri almayarak ve bunları ilgili makamlara bildirerek ülkemizde ambalaj sektörünün doğru yolda gelişmesine yardımcı olmaları gerekmektedir. Gıda üreticilerinin de, kullanacakları ambalaj malzemelerini alırken yüksek teknolojiye yatırım yapmış, üretim izni olan firmaları tercih etmeleri, çeşitli yöntemlerle maliyeti düşüren (Hurda veya ikincil hammadde, uygun olmayan teknoloji, vb.) firmalardan uzak durmaları kendi ürünlerinin doğru bir şekilde korunması ve tüketiciye sunulması açısından önem kazanmaktadır.

Tüm bu özelliklerinin yanısıra, kullanılan ambalajın içindeki ürünü en iyi şekilde temsil edecek bir görsel etkiye de sahip olması gerekmektedir. Bu da yine son dönemlerde çok gelişen baskı teknolojisi ile sağlanabilmektedir.

Ayrıca, ambalaj malzemelerinin dış yüzeylerinin de hava, nakliye ve depolama koşullarından etkilenmeyecek özelliklere sahip olması gerekmektedir. Yine ambalajda aranan bir başka özellik de fonksiyonelliktir. Yani, ürünün taşınması, teşhir edilmesi ve kullanılması açısından ambalajın sağlayacağı avantajlar da çok önemlidir. Bu konuda yapılan yeni tasarımların uygulanması da teknolojik yatırım gerektirmektedir.

Değerli Bilim Adamları

“Kitaplarınızı
Biz
Yayınlayalım”

Sidas Yayıncılık Ltd. Şti.

Fevzipaşa Blv. Çelik İş Merkezi No: 162/302 Çankaya - İZMİR
0 232 441 60 01 - Fax : 0 232 441 61 06

akademikgida@mynet.com